

Kuukiri

Nr. 9 (140) Oktoober 2005

Sõnumeid

Kalmetu kool – 135

Kalmetu kooli täisealisi vilistlasi, endisi ja praegusi õpetajaid ning töötajaid oodatakse laupäeval, 5. novembril kooli juubelile.

Päevakava: kell 13 kontsertjumalateenistus Viljandi Pauluse kirikus (Kalmetule saab kiriku juurest sõita ka tellitud bussiga), kella 15.30–17 registreerimine kooli fuajees, kell 17 kontsertaktus ja kell 19 seltskondlik osa tantsuga. Avatud on puhvet.

Andres Savi,
direktor

Tulemas on EestiMaaKilb

Sel aastal tuleb ka eraldi Viljandi-maa alagrupp. Esimene voor toimub 26. novembril kell 12 Karksi-Nuia Kultuurikeskuses. Aga see saab olema siis, kui vähemalt viis või kuus võistkonda kokku saadakse. Seetõttu oleks Viiratsi kaasalõomisest suur abi.

Kui juhend valmis, ilmub ka täpsem eelreklaam. Põhimuutus on ilmselt see, et pärast eelvoore tuleb eraldi Rahvaliiga nii öelda hobihuvilistele. See võiks suuremat huvi tekitada.

Tenno Sivadi

Aasta õpetajad

Iga aasta 5. oktoobril tähistatakse rahvusvahelist õpetajate päeva, mil austatakse pedagooge tehtu eest ja pööratakse üldsuse tähelepanu hariduse vajalikkusele ja õppimisele.

Viiratsi Vallavolikogu haridus- ja kultuurikomisjon kutsus kokku valla haridustöötajad Viiratsi Algkoolist, Kalmetu Põhikoolist, Viiratsi, Vana-Võidu ja Uusna lasteaiast, kultuuritöötajad Viiratsi ja Tánassilma rahvamajast ning Viiratsi, Uusna ja Tánassilma raamatukogust. Tulijaid tervitas vallavanem Väino Luik. Esines "Kurva Muusika Ansambel" Tallinnast.

2005. aasta õpetajad on Leili Kobin Viiratsi Algkoolist, Maire Sarapuu Kalmetu Põhikoolist, Eha Pihlak Vana-

Võidu Lasteaiast ja Maire Paju Viiratsi rahvamajast.

Lilleõied ja tänusõnad kuulusid kauaaegsele õpetajale Helve Lossmannile, kes 1. septembrist jäi väljateenitud puhkusele.

Jätkuvat koolirõõmu järgnevaks kooliaastaks soovib

Enna Lond

Jutuveski alustas

Jutuveski käib koos juba viiendat aastat, koondades enda ümber muinasjutusõpru. Sellelgi sügisel saadi taas traditsiooniliselt kokku Viiratsi Lasteaiast ja koolist, Viljandi lasteaedadest ning kultuuriakadeemiast.

(Järg 6. lk.)

● 25. oktoobril oli esimest korda koos äsja valitud vallavolikogu. Seda juhib taas Lembit Lõo.

MARET LINA foto

VOLIKOGUS

22. septembril

Aasta Pere on Alvred

Volikogu komisjonide esimehed Enna Lond ja Ülle Gurjev andsid 2005. aasta perepreemia kätte perekond Alvrele, kelle kaunis kodu püüab pilku Vardja külas.

Perekond elab Viiratsi vallas 1988. aastast ning on igati eeskujuks ja innustuseks järgijatele.

Arengukava ja eelarve muudatused

Arengukava muudatustega on volikogu liikmed tutvunud ka kahel varasemal istungil. Pärast vallavanema veelkordseid selgitusi kinnitati 13 poolthäälega arengukavas tehtud muudatused.

Istungil kinnitatud eelarve muudatused lubavad volikogu järgmisele koosseisule üle anda korrektse eelarve.

Kinnisasi ja vallavara

Osaühing "Jaotusvõrk" (elektrivõrk) soovib ehitada Viiratsi alevikus uude rajatavasse elamute ossa (Heina, Risku, Kulli tänav) elektriliine. Seepärast on vajalik vallavalitsusel sõlmida kasutusõigus jaotusvõrgu kasuks.

Vallavalitsus soovis müüa Viiratsi piuestee 6 asuva kinnistu (endine "Viikomi" garaaž), kuid mitmel väljakuulutatud pakkumisel ei olnud osta soovijaid.

Volikogu andis õiguse müüa eelnimetatud kinnistu kokkuleppehinnaga.

Vallavalitsuse info

23. augustil arutas vallavalitsus õpilaste koolitoidu toetamist, Vana-Võidu Lasteaia remonti, ametikoha koondamist ja valimisjaoskondade asukohti.

30. augustil räägiti Uusna ja Valma külamaja ehitamisest, Ruudiküla mänguväljakust, sotsiaalkorterite eraldamisest ja rahvarallist.

6. septembril olid päevakorras Viljandi Ühendatud Kutsekeskkooli tegevused, Pata karjääri kasutamine, teede remont, laenu võtmine, Uusna külamaja sisustamine ja Valma külamaja ehitus, Viljandi ja Viiratsi veevärgi ühendamine, "Eesti Energiale" maa müük ja servituudi andmine, eralasteaedade loomine ning Viiratsi kooli söökla töö.

13. septembril olid töös 2006. aasta eelarve, ekstreemspordi võistlusraja kooskõlastamine ja Viiratsi Algkooli söökla töö.

Volikogus

6. oktoobri istungil

Päevakorras oli üksainus punkt: vallavara võõrandamine.

Viiratsi vallavara eeskirjas on sätestatud, et vallale kuuluvate kinnistutega seotud küsimused otsustab volikogu. Tä

● Hetki õnnitlemistseremoonialt. Vasakpoolsel pildil on vallasekretär Linda Subert ja Leemet Lõo ning parempoolsel Enna Lond ja Mati Leemet.

● Häältelugemiskomisjon on tegevuses.

MARET LINA fotod

otsustas anda Viljandi Veevärgile valdamiseks veevarustuse ja kanalisatsiooniga seotud Viiratsi valla omandis olevad kinnistud.

Viljandi Veevärk on nõus ostma Viiratsi Veevärgi koos kõigi varadega ning müüma selle vara väärtuses Viiratsi vallale aktsiaid. Ostu-müügilepingu sõlmimise tingimus on kõigi rajatiste omandiõiguse üleminek aktsiaseltsile "Viljandi Veevärk".

Volikogus

25. oktoobri istungil

Esimesele koosistumisele olid kogunenud vastsed valituks osutunud volikogu liikmed, kes valisid uueks vo-

likogu esimeheks Leemet Lõo 13 poolthäälega. Teine kandidaat Kaupo Kase sai 4 poolthäält.

Volikogu aseesimeheks valiti samuti 13 poolthäälega Mati Leemet. Teine kandidaat Pille Vaiksaar sai 4 poolthäält.

Vallavalitsuse lahkumispalve luges ette vallavanem Väino Luik.

Järgmine volikogu istung toimub 3. novembril kell 15 Viiratsi Algkooli saalis. Siis valitakse vallavanem, kinnitatakse vallavalitsus ning otsustatakse töötasud ja kompensatsioonid. Samuti kinnitatakse komisjonid ja määratakse esindajad Viljandimaa Omavalitsuste Liitu, samuti määratakse Viiratsi Algkooli hoolekogu esindaja.

Maret Lina

VALIMISTE TULEMUSED

17. oktoobril 2005
Viiratsi vald

Hääletamisest osavõtt

J,R	Valijaid nimekirjades	Hääletanud	
		kokku	%
J1	1841	857	46,6
J2	1094	544	49,7
E	0	20	0
KOKKU	2935	1421	48,4

Hääle ja mandaatide jaotus nimekirjade vahel

Nimekiri	H	%	R1	M	%	R1
1 Eestimaa Rahvaliid	938	66,8	938	13	76,5	13
2 VL "Avatud Viiratsi"	288	20,5	288	3	17,6	3
3 Eesti Reformierakond	111	7,9	111	1	5,9	1
4 Eesti Keskerakond	68	4,8	68	0	0,0	0
KOKKU	1405	100	1405	17	100	17

5% künnis = 70,25

Valimisringkond nr. 1

Hääle jaotus kandidaatide vahel

Nimekiri/kandidaat	VA	R	J1	J2	E
<i>Eesti Keskerakond</i>					
Valeri Harrik		22	18	4	0
Mati Lauer		10	9	1	0
Aime Soosalu		9	1	8	0
Feodor Mihailov		7	7	0	0
Andrus Heinsoo		6	4	2	0
Heli Pärn		4	4	0	0
Enda Kabanen		2	1	1	0
Maie Mölder		2	2	0	0
Lenne Peterson		2	2	0	0
Urve Kimmel		2	1	1	0
Irina Kolotuškina		1	1	0	0
Ivan Žarikov		1	0	1	0
Valentina Laktionova		0	0	0	0
Gennadi Rumjantsev		0	0	0	0
KOKKU		68	50	18	0

Eestimaa Rahvaliid

Sulev Kannimäe	112	36	76	0
Mati Leemet	92	6	85	1
Väino Luik	348,9745	82	60	22
Väino Viidebaum	269,3698	50	49	1
Leemet Lõo	220,3585	50	27	23
Enna Lond	187,0108	48	13	35
Ülle Gurjev	162,7851	45	35	9
Lea Peips	144,3517	39	2	37
Jaan Lepik	129,8328	34	18	16
Mait Siirus	118,0872	26	2	24
Jaanus Pukk	108,3801	26	24	2
Ly Raudjalg	100,2166	24	3	21
Astra Jamnes	93,2511	24	24	0
Jaan Köverjalg	87,2344	22	22	0
Leo Aasa	81,9824	20	4	16
Ivar Seidla	77,3562	18	4	14
Andrus Jõemaa	73,2485	15	1	14
Kalle Riitmuru	69,5757	14	2	12
Kai Mikk	66,2712	14	6	7
Veiko Jüris	63,2814	14	13	0
Maire Paju	60,5627	13	13	0
Matti Kallaspoolik	58,0794	12	12	0
Heino Järve	55,8017	12	2	10
Marko Vaher	53,7048	10	4	6
Andres Savi	51,7675	8	5	3
Laine Kütt	49,9720	8	7	1
Holden Kilk	48,3031	8	8	0

Heino Auksmann	46,7477	8	7	1	0
Jaan Purik	45,2944	7	7	0	0
Enn Paap	43,9333	7	7	0	0
Raiki Jago	42,6557	7	0	7	0
Pille Sihver	41,4541	6	0	6	0
Aleksandr Saveljev	40,3218	6	5	0	1
Tõnu Roosileht	39,2529	6	6	0	0
Monika Rang	38,2421	6	0	6	0
Tiia-Reeta Mägi	37,2847	6	6	0	0
Kalju Vellearu	36,3765	5	1	4	0
Olev Teder	35,5138	5	5	0	0
Riho Pulk	34,6932	5	5	0	0
Mariika Kiivikas	33,9116	4	4	0	0
Vello Jõgis	33,1663	4	4	0	0
Ülle Eltermaa	32,4548	4	3	1	0
Mart Sarapuu	31,7747	3	3	0	0
Alar Sarapuu	31,1240	3	3	0	0
Heidi Mäetagas	30,5008	3	2	1	0
Ardo Jõgi	29,9034	3	0	3	0
Pille Schliep	29,3302	0	0	0	0
Riina Orulaid	28,7797	0	0	0	0
KOKKU		938	470	463	5

Eesti Reformierakond

Peeter Raud	111,0000	25	25	0	0
Peeter Ergma	59,4834	25	24	1	0
Erlend Meister	41,2966	21	21	0	0
Margus Jõhve	31,8764	21	19	2	0
Rein Pärnaku	26,0765	10	10	0	0
Tiit Paulus	22,1303	8	6	0	2
Arvo Meri	19,2635	1	0	1	0
KOKKU		111	105	4	2

Valimisliit "Avatud Viiratsi"

Kaupo Kase	86	68	13	5
Roland Tulik	154,3354	78	64	9
Pille Vaiksaar	107,1478	47	42	4
Zoja Linnas	82,7063	16	16	0
Kadri Vollmann	67,6581	16	7	9
Heino Ruus	57,4191	15	14	0
Edda Riesenber	49,9809	7	6	1
Mari Lauer	44,3212	7	4	2
Onne Mees	39,8634	5	0	5
Kai Oidermaa	36,2571	5	0	5
Liisi Veske	33,2766	3	3	0
Katrin Taim	30,7701	3	3	0
KOKKU		288	227	48
Ringkond KOKKU		1405	852	533

Mandaate = 17

Lihtkvoot = 82,65

R - ringkond, J - jaoskond, M - mandaate, VA - võrdlusarv,
VL - valimisliit, E - elektroonilised hääled

Allikas: vabariigi valimiskomisjon

KES ON UUS KULTUURI- PREEMIA LAUREAAT?

Viiratsi valla kultuuri- ja hariduskomisjon ootab 1. detsembrini kandidaate kultuuripreemiale. Selleks toimetada või saata pakkumised vallamajja kinnises ümbrikus pealkirjaga "Preemia".

Eeldatakse isiku märkimisväärset osa valla haridus-, kultuuri- või spordielu edendamisel.

Enna Lond,
haridus- ja kultuurikomisjoni esimees

Tänuavaldused valijaile

Eestimaa Rahvaliidu Viiratsi liikmed tänavad kõiki 938 valijat, kes andsid Viiratsi Vallavolikogu valimistel oma hääle meie poolt. Teie toetus andis 13 volikogu kohta 17-st. See kindlustab, et saame täita kõik antud lubadused.

*

Valimisliit "Avatud Viiratsi" tänab valla elanikke meie nimekirjas kandideerinutele hääle andmise eest. Eriti hea meel on meil selle üle, et meil on toetajaid mitte ainult asundustes, vaid ka valla äärealadel, nagu Valmas ja Uusnas.

Tänu teile on volikogus esindatud Pille Vaiksaar, Kaupo Kase ja Roland Tulik.

Eelmistel valimistel saime kaks saadikukohta. Saavutatud tulemusega, arvestades konkreetset olukorda, võime valimiskampania heaks arvata.

Jääme ootama mõtteid ja ettepanekuid, et neid ühiselt volikogus tõstatada.

Valimisliidu nimel
Kaupo Kase

*

Reformierakonna kandidaadid ja valituks osutunu tänab valijaid hääle, usalduse ja toetuse eest ning asub samm-sammult lubadusi ellu viima.

Jääme oma põhimõtetele kindlaks, et mitte ühegi inimese mõte, mure või algatus ei tohi jääda märkamata.

Keskerakond tänab nii noori kui vanu ja kobedaid usaldatud hääle eest.

*

Kallid valijad, kes andsid oma hääle minu poolt! Olen rõõmus, et vallas elavad 16 inimest usaldavad mind ja usuvad minusse. Andsite oma hääled mulle jookideta ja transporditeenuseta – omast vabast tahtest.

Õnnitlen Rahvaliidu masse võidu puhul! Olla võitjate pooltel on elutarkus, mida mitte alati ja mitte kõik vabad kodanikud demokraatlikus rahvusriigis omaks ei pea.

Kadri Vollmann

IGAST VÄIKESEST ALGAB SUUR, AGA ALGUS – SEE SÕLTUB SUUREST

Teatavasti algab maja ehitamine vundamendist. Kui on tugev vundament, on võimalik ehitada ka tugev maja. Sama põhimõte kehtib ka lapse arengus. Kõik, mida inimene elus vajab, õpitakse esimese seitsme aasta jooksul.

Esimesel eluaastal luuakse alus kogu elu armastusele. Teisel avastatakse maailma kehalise tegevuse läbi. Kolmandal sünnib "ego". Neljandal on tähtis jäljendamine, töö tegemine. Viiendal-kuueandal tekivad sõprussidemed ja seitsmendaks eluaastaks on eluks vajalik vundament loodud.

Kui esimesel seitsmel eluaastal on töö tegemata, tekib lapses 7.–14. aastal ebakindlus. 2,5.–3,5. eluaastal tehtud kasvatusvead jäävad kogu eluks ja võimenduvad edaspidises elus.

Ainult umbrohi kasvab ise. Lapse esimesed kasvatajad ja õpetajad, kõige suuremad mõjutajad on vanemad. Kui vanem on otsustanud lapse lasteaeda panna, tuleks arvestada sellega, et lasteaeda ei saa võtta kui tasuta autoparklat, kuhu teatud ajaks tuuakse auto hoiule. Tõhusa tulemuse saavutamise nimel

peavad pingutama kõik osapooled. Edu on võimalik saavutada vaid koostööd tehes.

Hariduse alus rajatakse kodus. Kui vanem võtab lasteaeda kui koostööpartnerit, siis on võimalik vastutust jagada. Usaldusliku suhte tekkimiseks on vajalik õpetaja ja vanema tihe koostöö. Et suure osa töönädalast viibib laps lasteaias, on oluline, et nõudmised kodus ja lasteaias oleksid ühised.

On oluline, et vanem saaks aru, et suures kollektiivis käitub laps tihti teistmoodi kui kodus. Kiires elutempos ei ole vanematel tihti aega oma lapsi ära kuulata, nii tekivad pooltõed. Tihti on vanemale mugavam, kui laps vaatab televiisorit ja ei sega vanemat. Televiisorist tuleb küll palju asjalikke ja vajalikke saateid, kuid kindlasti oleks vaja vaadata televiisorit koos lapsega, et teatud olukordi talle lahti mõtestada.

Tänapäeva moehaigusena nimetatakse lapsi hüperaktiivseteks. Hüperaktiivsus on ajukelme kahjustus, mida saab diagnoosida alles 12. eluaastast alates. Sageli on sellised lapsed kasvatamatud

● Pildile jäid Alex-Patrick Org ja Harold Välbe.

ja hüperaktiivsuse taha peitudes võtame ära vastutuse lapse ees. Kui vanem saab hakkama iseendaga, saab ta hakkama ka oma lapsega.

Kuidas siis ikkagi toime tulla tänapäeva kiires elutempos? Pole olemas absoluutset tõde. Igaüks peab leidma oma viisi. Kuid on mõned olulised asjad, mida võiks ikka ja jälle meelde tuletada.

- Oska kuulata.
- Väärtusta aega – luba endale puhkust.
- Ära sildista inimesi!
- Õpi naeratama.
- Ära teeskle.
- Valeta vähem.
- Kui kahtled, kas kiita – siis alati kiida.
- Ära kritiseeri inimese isiksust.
- Lõpeta tänitamine.
- Õpi andeks paluma.
- Räägi õigel ajal, õiges kohas.
- Ära taha olla üliinimene.
- Hinda sõprust.
- Räägi nii, et teised aru saaksid.
- Oska vaikida.
- Keegi ei ole ainult halb, ainult hea.

Ja lõpetuseks – kõik mis teed, teed iseendale. Nii lihtne kõik ongi jätkuvalt mõnusat koostööd!

Astra Jamnes,
Viiratsi Lasteaia juhataja

● Lapsed teevad tööd. Esiplaanil on Grete Koik.

ASTRA JAMNESE fotod

Kalmetu Põhikool osaleb "Comeniuse" projektis

Sellest õppeaastast alates osaleb Kalmetu Põhikool Euroopa Liidu rahastatavas projektis "Comenius", mis toetab koolidevahelist koostööd. Projekt kestab järgmised kolm aastat.

Elame ajal, mil piirid Euroopas on kadumas. Selle projekti kaudu õpivad lapsed tundma Euroopat ning selle teema on vesi. See teema annab meile võimaluse õppida tundma vett erinevatest vaatepunktidest ja integreerida mitmeid õppeaineid.

Meie õpilased hakkavad väikesteks veeteadlasteks, et ehitada partnerite vahele sõprussild ja edendada sõprust, purjetades läbi Euroopa. Nad lähevad "reisile", et avastada imeline veemaailm ajaloolisest, ökoloogilisest, teaduslikust, majanduse, igapäeva elu-olu, kunsti, spordi ja meelelahutuse vaatepunktist lähtuvalt.

Meie koostööpartnerid on koolid Hispaaniast, Soomest, Norrast, Kreekast, Küprosel ja Belgiast. Kaks korda aastas hakkavad nendes riikides toimuma projektikoosolekud, kus osalevad kõigi partnerkoolide esindajad.

Esimene koosolek toimus 24.–28. septembrini Norra Kuningriigi pealinnas Oslos. Selles osalesid Kalmetu Põhikooli direktor Andres Savi, projekti koordinaator Annika Lond, arvutiõpetaja Ilvar Oja ning kuuenda klassi õpilased Elen Leemet, Andre Kõiv ja Rauno Pettai.

Meid võttis vastu sealne partner Rosenholmi Algkool. Seitsmeklassilises koolis õpib 286 õpilast, neist umbes 60 protsenti õpilastest on immigrandid peredest. Koolis õpib 45 eri rahvusest õpilast: somaallasi, hindusid, gambialasi, türklasi, soomlasi, poolakaid jne. Eestlasi seal praegu pole. Õpilaste vanus on 6–13 aastat. Vähem rahvusvaheline ei ole ka õpetajate 46-liikmeline seltskond: peale norralaste töötavad seal vietnamlane, soomlased ja hindud ning nädal tagasi asus koolis tööle leedulanna.

Kool asub Oslo äärelinnas. Ainulaadse arhitektuuriga koolimaja ehitati 1984. aastal. See koosneb peahoonest, kus asuvad õpetajate toad, muusika- ja arvuti-klass, eraldi aulahoone ning 15 väikest majakest, milles igaühes on ruumi ühele klassile. Ka pikapäevavarühmal on omaette majake õppe- ja mängutubade ning kööginurgaga. Ei mingit kisa ega karjumist koridoris, sest koridore ju polegi. Klassitua uksest astud otse õue!

Loodus on kadestama panev: kaljud, mets ja fjord 10-minutilise teekonna kaugusel.

Esimene kuni neljanda klassi õpilastel on igal nädalal ühel päeval õppetöö õues: nad õpivad metsas või fjordi ääres igasuguse ilmaga. Õpetajad ütlesid, et lapsed õpivad midagi ka sellest, kui neil on külm või kui nad saavad märjaks: järgmine kord pannakse end vastavalt ilmale riidesse! Suuremad käivad ekskursioonil vähemalt kaks korda aastas. Selle eest maksavad kool ja omavalitsus, vanematelt ei ole lubatud raha küsida.

Koolis õpitakse üsna samasuguseid aineid nagu meilgi, kuid erinevalt meist on neil igal nädalal kokanduse tund.

Igal sammul torkab silma see, et Norra on tõeline heaoluriik. Arvutid on peaaegu igas klassis (igal õpetajal on oma sülearvuti), huvitavad õppevahendid ja mängud. Saime meiegi neilt kingiks kaasa ühe matemaatilise täringumängu.

Koolis on loodud suurepäraseid tingimused ka vaimse ja füüsilise puudega laste õpetamiseks. Paljudes tundides on korruga klassiruumis kaks õpetajat, sest osa lapsi vajab individuaalset abi, olgu siis liikumisel või näiteks norra keeles.

Meie õpilased elasid peredes. (Nii on see "Comeniuse" projektis ette nähtud, et õpilased tutvusid kohaliku elu-oluga ja looksid sõprussidemeid.) Elen peatus Somaalia tüdruku Oubah' juures, Andre Iraagist pärit Nebrassi ja Rauno India päritolu tütarlapse Priti juures.

Meie õpilased osalesid tundides (Rauno arvas, et sealses koolis olevat programm palju kergem ja lihtsam) ning väljasõidul saarele, kus õpiti krabisid püüdma. Vabal ajal tutvustasid võõrustajad neile linna, käidi lõbustus-pargis ja ujulas. Neil kõigil oli väga tore. Tagasiteel ütlesid nad meile, et oleksid heameelega kauemaks jäänud.

Lapsed said väga hea keelepraktika, sest pidid ju viis päeva iseseisvalt inglise keeles toime tulema. Andsime neile küll igaks juhuks oma telefoninumbreid, kuid keegi neist ei pidanud meile helistama. Nägime lapsi vaid paar korda koolimajas, muidu olid nad omapäi maailma avastamas ja nad tulid sellega suurepäraselt toime. See paistis silma juba Tallinnas lennukile istudes ja vahepeatusel Stockholmis, kus nad leidsid õige tee, ütlesid iseseisvalt ringi ja suhtlesid tolli- ja piiritöötajatega. Kõigil oli ju palju uudistamist, sest keegi neist polnud enne lennukiga sõitnud.

Õpetajad seitsmest Euroopa riigist käisid tundides ja tutvusid Norra koolisüsteemiga, tutvustasid üksteisele oma kooli ja pidasid maha mitu pikka projektikoosolekut, kus koostati algavaks õppeaastaks täpsed plaanid.

Otsustati, et järgmine kokkusaamine on veebruari lõpul Soomes Juankoskil. Selleks ajaks on koolides juba seljataga projektinädalad, mil uuritakse veega seonduvat. Juankoskile võetakse kaasa parimad tööd. Vahepeal peavad aga seitsme Euroopa riigi õpilased ja õpetajad usinasti kirjavahetust ja õpivad inglise keelt.

Annika Lond

MEIE MULJED

24.–28. oktoobrini viibisin "Comeniuse" projekti tõttu Oslos. Seal on väga sõbralikud inimesed. Norras on palju mägesid ja metsi. Seal on ka uued rongid ja bussid, millega saab vajalikku kohta minna.

Elasin Iraagi rahvusest poisi juures. Tema kodu on Rosenholmis. Seal lähedal on ka Rosenholmi kool, kus õpib rohkem kui kuueteistkümnelt rahvusest lapsi. Seal koolis on ainult seitse klassi. Iga poiss on ka suur jalgpallihuviline.

Käisime klassiga saarel krabi ja teisi elusolendeid püüdmast. Need läksid akvaariumis olevatele kaladele toiduks.

Rosenholmi kool valmistas "Comeniuse" projekti puhul väikese aktuse, kus esitati laule ja näidendeid. Pärast kooli käisime mäe sisse ehitatud ujulas, kus olid basseini ja saun. Kõik, kellega ma tuttavaks sain, kinkisid mulle midagi, sest me saime suurteks sõpradeks. Pärast kinkisin neile midagi ka vastu.

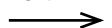
Natuke kurb oli siiski sealt ära tulla, aga kodus tahaks igaks rohkem olla.

Andre Kõiv

● Norra pealinna Oslo Akerbrygge linnaosa.

ANNIKA LONDI foto

Alustava mittetulundusühenduse koolitus

Sel sügisel korraldab Viljandimaa Arenduskeskus kolmepäevase koolituse alustavatele mittetulundusühendustele ja sihtasutustele. 23. novembri koolitus on suunatud mittetulundusühenduste asutamisele ja rollile ühiskonnas. 2. detsembril räägitakse lahti mittetulundusliku organisatsiooni vormid.

Koolitus toimub Viljandi Grand Hoteli konverentsikeskuses ja osalustasu on 250 krooni. Täiendav info ja kirjapanek telefonil 433 0446.

Ajakava

Kolmapäeval, 23. novembril kella 10–10.30 maakondliku arenduskeskuse tutvustus (Urmas Tuuleveski), kella 10.30–13 mittetulundusühenduste roll ühiskonnas (Agu Laius), kella 13.45–16.15 mittetulundusühenduste asutamine (Kaja Kaur).

Reedel, 2. detsembril kella 10–12.30 – millist mittetulundusliku organisatsiooni vormi valida ja kella 13.30–16 mittetulundusühingute ja sihtasutuste tegevusega seonduvad lepingud (Kaidi Holm).

Kolmapäeval, 7. detsembril kella 10–12.30 raamatupidamine ja maksumis ühendustele (Saima Mänd) ja kella 13.30–16 ühenduste rahastamisvõimalused (Kristi Lõhmus)

Kristi Lõhmus,
arenduskeskuse spetsialist

Jututuba alustas

(1. lk. järg)

Esimese sügise õhtu sisustasid söögiõhtu, mida toetas ka kaasa- toodud materjalidest sügissalati valmistamine. Salatit sai parajalt palju ja juttugi jätkus kauemaks. Klassikalistele muinasjutudele, kus tegelasteks olid sööjad, söögiained, tavad ja kombed, lisandusid lõpuks ka iseenda äpardused söögitegemisel või kuulnud naljalood, mis kutsusid esile lõbusa elevuse.

Kõhud täis, jutud räägitud ja meel rõõmus, lepiti kokku, et novembris kohtutakse Viiratsi Algkoolis, kus räägitakse pimedada hingedeaja lugusid ning ehk ka kadri- ja mardipäeva kommetest. Detsembris aga lähevad jutuveskilised Männiku tallu, kaasas lume- ja jõululood. Ene Talas õpetab jõulukompositsioone.

19. jaanuaril kohtub Jutuveski rahvas ühemeheteatriga "Uus Vana Teater", mille asutaja Vahur Paul Põldma esitab meile kuulsa Alesandro Baricco "Novecento".

Jutuveski kutsub liituma kõiki jutuhuvilisi. Selleks ei pea olema kuld-suu ja kõiki muinasjutte mäletama. Mõnus on küünlaleegi valgel esialgu jutte seitsme maa ja mere tagant kasvõi lihtsalt kuulata. Endistel aegadel see pimedada aja komme oligi.

Mari Karilaid

● Projektis osalejad koos kohalike lastega.

ANNIKA LONDI fotod

MEIE MULJED

Käisin Oslos ja ütlen, et nende linn on rohkem arenenud kui meie oma. Neil on madalad ja vaiksed bussid, mida meil ei ole. Keskerakond küll lubas uusi liinibusse, aga neid ka ainult Tallinna, mitte Viljandisse. Majadel on neil lukustused, mida meie riik ei saa vist lubada. Rongid on tõesti rabavad, need sõidavad nii vaikselt ja on puhtad ja korralikud. Sama lugu on ka kiirrongidega. Ei teagi, kas Eestis neid üldse on. Ei ole kunagi kogenud.

Elen Leemet

Oslos oli huvitav. Kooli juurde jõudes ootasid meid vastuvõtjate pered. Vähe kõndinud, jõudsim nende koju. See oli hästi ilus kolmekorruseline puumaja, mida ümbritses väike aed koos rõdu ja trampliiniga. Mõelda vaid, et igal norralasel on kodus trampliin (batuudisarnane seadeldis).

Peres oli kolm last. Perekesk oli mu vastu sõbralik ja hea; pereema muretseski liialt, kas mul ikka kõht tühi pole.

Igal Norra koolilapsel on ID-kaart. Koolis antakse neile igasuguseid pile-

● Iraagist pärit poiss Nebrass.

teid, millega saavad paljudesse huvitavatesse kohtadesse tasuta sisse. Näiteks kehtis see lõbustuspargis, kus huvitavalt aega veetsime.

Ka koolid on huvitavad. Igal klassil on päris oma maja, kus on hea ja rahulik õppida.

Rauno Pettai

Jätkub mõnusat lugemist

Tulemas on külm ja pime porikuu, kuid praegu on raamatukogukuu. Sestap tutvustaksin mõnusat lugemist.

O. Ruitlane, "Kroonu". See on Eesti Šveiki lugu eesti noormeeste seiklustest Vene kroonus laulva revolutsiooni ajal.

K. Murutar ja J. Tätte, "Kuhu kuningad kadusid?" – omanäoline, tark ja põnev nägemus Eesti ajaloo noorte ja vanadele.

S. Tsvetkov, "Karl XII. Rootsi Raudpea" – kuningast, keda on peetud Rootsi suurimaks pojaks, patoloogiliseks sõjahulluks ja rahvuslikuks katastroofiks.

B. Meyer-Stabley, "Rudolf Nurejev" – lugu legendaarsest balletartistist, kelle elu sisuks oli töö; kes NSV Liidust põgenedes saavutas suure edu laias maailmas ja kelle

elu lõppes traagiliselt parandamatu haiguse tagajärjel.

A. Salum, "Raiusin kõik raamatusse" – elavalt kirjutatud autobiograafia mehelt, kelle elutöö on suurelt osalt teostatud Viljandimaa.

E. Vaino, "Maapoisist donžuan II" – järg mahlakale südametemurdja loole, taustaks pärasõjajärgsed Eesti olud.

E. Tohvri, "Äravalitu I–II" – lugu Vaikke Katterist – pehmest ja samas isekast, boheemilase hingega eluvõõrast ja ometi kõikidele katsumustele vastu pidanud naisest, viiekordsest emast ja kümnekordsest vanaemast.

Kai Oidermaa,

Viiratsi raamatukogu bibliograaf

SÜGISTALVINE AEG NÕUAB LIIKLUSES SUUREMAT TÄHELEPANU

Liiklusõnnetuste ja neis hukkunute arv Viljandimaal on tänavu kahjuks suurenenud. Varasematel aastatel on meie teedel surma saanud keskeltäbi kuus kuni kaheksa inimest, tänavu on hukkunud juba kümme.

Kahjuks on alkoholihoobes juhtide süül juhtunud juba neli avariid, milles on hukkunud kuus inimest. Nendest on kahel juhul avariis korraga surma saanud kaks inimest.

Saarepeedi vallas oli kaks liiklusõnnetust ja üks vigastatu, ühe liiklusõnnetuse põhjustaja oli alkoholihoobes.

Tarvastu vallas oli kolm liiklusõnnetust ja kaks vigastatut, kaks liiklusõnnetust põhjustas alkoholihoobes juht ning üks liiklusõnnetus oli jalakäijaga. Mustlas on juhtunud üks liiklusõnnetus.

Paistu valla teedel juhtunud liiklusõnnetuste arv on kasvanud – kaheksas õnnetuses on hukkunud üks inimene ja viis saanud viga. Kahel juhul oli liiklusõnnetus lapsega. Kolm õnnetust põhjustasid alkoholihoobes juhid.

Viiratsi valla teedel juhtunud liiklusõnnetuste arv on suur – kirjas on 14 õnnetust, ühes nendest hukkus korraga kaks inimest (juht oli alkoholihoobes ja ilma juhtimisõigusega). Seitse inimest on avariides vigastada saanud. Neljal juhul põhjustasid liiklusõnnetuse alkoholihoobes juhid.

Pärsti valla teedel juhtunud liiklusõnnetuste arv on kõige suurem – kirjas on 16 õnnetust ning surma saanud üks inimene ringteel juhtunud bussionnetuses ning üks laps, kes jooksis sõiduteele veoautole ette. Alkoholihoobes juhid põhjustasid neli liiklusõnnetust.

Kõpu vallas oli üks liiklusõnnetus, kus sai viga üks inimene.

Suurema osa liiklusõnnetustest on põhjustanud sõidukiiruse ebaõige valik ehk mõistusevastane kihutamine. Gaasipedaali tuleb vajutada ikka teeoludele vastavalt. Arvestada maksab ka seda, et suvel remonditud teelõigud võivad olla väga libedad. Kasuks tuleb ka kulunud suverehvide õigeaegne vahetamine talverehvide vastu.

Helkur on see, mis aitab jalakäijal ja jalgratturil pimedal ajal maanteel liikudes ellu jääda. Helkur peab olema igapähele, eriti lastel. Pimedal ajal maanteel helkurita liikuv inimene saab koos helkuriga ka trahvikviitungi.

Ees on pime ja liiklusohutuse seisukohalt kõige ohtlikum aeg. Eelkõige tuleb unustada suvised sõidutingimused ja juhtimisvõtted ning arvestada sügistalvel kiiresti muutuvate ilmastikuoludega – vihmast ja lehtedest libedate teede ning ootamatult tekkiva musta jää ja talvise libedusega.

Ära kihuta, sind oodatakse elusa ja tervena!

Juhan Aasna,
politseikonstaabel

Elion hakkab pakkuma raadiointerneti

Viiratsisse järgmise aasta alguses rajatav RDSL-i tugijaam võimaldab kasutada interneti püsühendusi väljaspool tavapärasest kaabelvõrku Vardja, Mäeltküla, Verilaske ja teistes Viiratsi aleviku ümbruskonnas olevates küldes.

Neil interneti püsühenduste huvilistele, kes pole oma soovist veel ettevõttele teada andnud, palub "Elion" seda teha www.elion.ee, "Elioni" klienditeeninduse telefonil 165 ("Elioni" võrgust tasuta) või "Elioni" esindustes üle Eesti (näiteks Viljandis Jakobsoni t. 4a, telefon 4365 5222). Sooviavaldus ei ole mingit viisi siduv ega kohusta kedagi hiljem RDSL

interneti püsühendusega liituma, kuid see info on "Elionile" suureks abiks võrgu edasisel arendamisel.

RDSL interneti püsühendused erinevad tavapärasest ADSL-ühendustest selle poolest, et internetiühendus toimib raadiolainete abil. Kuna raadiointerneti levikut võivad segada puud või muud takistused, mis jäävad Viiratsi mobiilmastis asuva tugijaama antenni ja kasutajaseadmete vahele, siis mõeldavad "Elioni" tehnikud iga kord juba kliendi juures, kas raadioleevi interneti kasutamiseks on piisava tugevusega või mitte.

Alates 2005. aastast alandas "Elion"

olulisel määral RDSL-ühenduste liitumise- ja kuutasu. Liitumistaasu vähendati rohkem kui kaks korda 990 kroonini, mille saab omakorda jagada kuue kuu peale vähemateks makseteks. RDSL-ühendust allalaadimiskiirusega kuni 256 kilobitti sekundis ja üleslaadimiskiirusega 128 kilobitti sekundis pakub "Elioni" 345 krooni eest kuus ning RSDL-ühendust allalaadimiskiirusega 512 kilobitti sekundis ja üleslaadimiskiirusega 128 kilobitti sekundis 425 krooni eest kuus.

Klient võib osta kasutajaseadme "Elionil" välja või üürida seadme 177 krooni eest kuus.

Hans Partvei,
"Elioni" Viljandimaa kliendihaldur

Palju õnne, novembrikuu sünnipäevalapsed!

1. Linda Tikk	Valmast	85
1. Helmi-Marie Tuuksam	Tänassilmast	81
1. Genovefa Rymash	Vardjalt	79
2. Ivan Fedorov	Mäeltkülast	81
2. Evald Talu	Uusnast	80
4. Pärja Porkanen	Tänassilmast	65
5. Endla Naar	Uusnast	80
6. Akulina Tulik	Vana-Võidust	86
7. Endel Tõlp	Kuudekülast	73
7. Veera Vellearu	Tänassilmast	72
9. Jekaterina Mihailova	Viiratsist	77
10. Aleksandra Gyavchanen	Viiratsist	83
10. Boris Beljajev	Uusnast	74
10. Silvi Jakobson	Tustist	72
11. Agathe Kinsigo	Vana-Võidust	79
12. Helga Kirsimägi	Loime külast	73
13. Asta Kase	Viiratsist	79
13. Arno Seemen	Mähmast	75
13. Laine Pullisaar	Viiratsist	73
14. Leida-Johanna Tampõld	Viiratsist	90
14. Jaan Randjärv	Uusnast	81
14. Marve Tipp	Tustist	65
15. Kaleph Jõulu	Vana-Võidust	78
16. Jakob Geimonen	Viiratsist	83
17. Helmi Kurt	Tustist	81
17. Elmar Kask	Tänassilmast	74
18. Valve-Oie Kõögard	Vana-Võidust	77
18. Marta Linnaste	Uusnast	72
18. Maie Hubel	Vana-Võidust	70
19. Juta Kaljuste	Jõekülast	85
21. Ülo Leemet	Uusnast	76
26. Selma Soosaluste	Viiratsist	96
26. Meida Austrin	Uusnast	77
26. Helju Rosenberg	Mähmast	73
27. Hilda-Mathilde Talu	Viiratsist	91
27. Jutta Vokk	Verilaskelt	78
27. Anatoli Grigorjev	Vana-Võidust	74
27. Liilia Uriko	Viiratsist	72
28. Villem Otsla	Valmast	65
29. Asta-Marie Unt	Verilaskelt	76
29. Ilmar Rosenberg	Mähmast	75
29. Jekaterina Beljajeva	Uusnast	74
29. Elga Kuremäe	Viiratsist	73
30. Aino-Floreida Karu	Viiratsist	82
30. Helmi Orav	Tõnukülast	81
30. Linda Arumäe	Vanaväljalt	78
30. Silvia Trippel	Jõekülast	73
30. Atri Laidvee	Viiratsist	70
30. Aita Samariüitel	Vana-Võidust	65

Sündisid

Marget ja Hillar Kiisi perre Mäeltkülas sündis 12. septembril tütar Meriliis.

Annika ja Tõnis Rulli perre Viiratsis sündis 18. septembril poeg Kauri.

Lagle ja Marko Vilu perre Vana-Võidus sündis 24. septembril poeg Markkus.

Õpetajate tuba

Üks väike heledapäine tüdruk seisab õpetajate toa uksele ja küsib: "Kas kõnevoime õpetaja on juba siin?" – "Sa mõtled kõneravi õpetajat? Jah, ta tuleb viie minuti pärast."

Saame terveks päevaks hea meeleolu. Seejärel avan meie koolinaljade kaustiku ja panen ka selle uue sõna sinna kirja. Ühtlasi jään lehitsema eelmiste kirjutiste sisu.

Üle-eelmisel aastal ristsid õpilased loopeedi Logo-Leedik. Õpetajale meeldis see nimetus, mistõttu me kõik teda edaspidi just nõnda kutsuma hakkasime.

Nii ehk teisiti saame õpilastega enamasti üksteisest väga hästi aru, kuigi emakeeles väljendumine on ikkagi üks keerulisemaid oskusi. Võimalik, et neidki kordi pole vähe, kui õpetaja sõna ei jõua lapseni.

Jõudsime õpetajatega järelsuseni, et koolis ainus tõsiselt võetav ja mõjuv karistus võiks sisekorra rikkumisel olla seletuskirja kirjutamine, kusjuures vigase ortograafia korral ka vigade parandamine. Leian naljavihiku vahelt lahtise lehe.

"Seletuus kiri. Mängisime lätsu. Siis sai Sigrít käega vastu nägu. Siis panid mind põlvitama tema ette, et ma andeks paluks. Aga ma ei palunud andeks. Kui tädi Valve tuuli siis poisid mind lahti lasit. Siis ma jalga lasin. Siis ajati mind õues taga, aga nad mind kätte ei saanud. Karjalainen."

Igal esmaspäeval koguneb kogu koolipere. Räägime headest ja halbade asjadest eelnenud ja alanud nädalal. Kuuenda klassi õpetaja otsustas lasta õpilastel kirja panna, millest räägiti ja mida nad ise arvavad, miks osa inimesi lõhub ja määrab teiste tehtud.

Vastused on erinevad:

"Sest nad on nii lolliid ja ei tea, mis on ilus."

"Nad ei oska ise selliseid asju teha."

"Nad on kadedad ja omal pole raha seda osta."

"Kui on midagi ilusat, peab see kohe kole olema."

Miks ei tohi maha sülitada ja pabereid maha visata?

"See on inetu ja vastik."

Ajalugu ja kirjandus annavad lapsele ülevaate kogu inimkonna arenemisest ja ühisreeglitest. Nemad kirjutavad:

"Tsilivilisatsioon – hästi organiseeritud riik."

"Tsilisatsioon. Seal on palju inimesi ja seal riigis on kord korras."

"Preester on inimene, kes sai Jumalaga rääkida."

"Vanemuine oli mees, kes mängis kannelt ja oli väga osav. Välimus oli tal väga soliidne ja tal on pikk habe. Ta oli selline turskem mees."

"Endla järve Juta oli merejumalanna ning elas taevariigis. Põhiliselt vist vees."

Eks meile, õpetajatele, meeldib õpilastelt küsida väga keerulisi asju, mida me isegi täpselt ei tea. Näiteks: mis värvi on tõde?

"Punane, sest tõde on valus öelda."

"Kuldne, sest tõde on alati väärtuslik."

Mis värvi võiks olla valgus?

"Valge, sest valgus on jumalik."

Missuguse tunde tekitavad vihm, lõke, tuul?

"Vihm tekitab minus märgust. Lõke tekitab minus sähvatust südames. Tuul tekitab minus värinaid."

Igal teisipäeval istume õpetajate toas kolleegidega, et teha vahekokkuvõtteid tööst ja võtta vastu ühiseid otsuseid. Juhtub sedagi, et pedagoogid ise väljenduvad nii, et ülejäänud saavad hea sõõmu naerukosutust. Kahjuks peame kõige rohkem rääkima kasvatus- või õpiraskustega õpilastest. Nii esitabki üks õpetaja tõdemuse: "Mardi õppimine on läinud pidevalt allamäge ja nüüd on lagi käes."

Arutleme veel ühe poisi käitumist – kas tal pole mingit arsti antud diagnoosi. Klassijuhataja ütleb kogenuit: "Jussi diagnoos on Jussi isa."

Läheneb õpetajate päev. Ukse taha on kogunenud „vilistlased“. Naeratavate nägude hulgast tunnen ära enamuse endistest õpilastest. Ja loomulikult korrates ennast imestame võidu: kui suureks on nad kasvanud. Igal juhul on nad valmis meid 5. oktoobril asendama ja veedavad pärastlõuna meiega vesteldes ja koolimajas jalutades.

Tunne on hea. Õpetajate tuba on päikest täis.

Külli Saat

Viiratsi Algekoolist

KUI MA OLEKSIN...

Kui ma oleksin kooli direktor, uhkustaksin oma tööga tänavatel, laseksin endale teenija koju võtta, poseeriksin hästi palju tunnis ja annaksin lastele hästi palju kodutööd.

Kui koolis on tulekahju, siis ma päästaksin lapsed ja hoolitseksin nende eest.

Kui ma oleksin kooli direktor, siis ma hooliksin lastest ja veel oleksin lahke nendega ja natuke pahandaksin nendega.

Kui ma oleksin kooli direktor, siis ma 1) magaksin koolis, 2) kamandaksin kõik tööd teiste kaela, 3) sööksin tunnis, 4) pildistaksin teisipäeval ja teeksin reegli, et iga päev oleks kolm tundi.

Kui ma oleksin kooli direktor, siis ma kirjutaksin tähtsatele paberitele oma allkirju, kõnniksin kõik garderoobid läbi ja vaataksin, kas jalanõud on reas, ning käseksin lastel musti jalanõutriipe pesta.

Kui ma oleksin kooli direktor, paneksin iga klassi ukse peale sildi "Ära jookse!"

Kui ma oleksin kooli direktor, siis ma oleksin hästi hea laste vastu ja vaataksin sama hästi garderoobe nagu meie kooli direktor.

Valiku Viiratsi Algekooli teise klassi laste mõtetest "Kui ma oleksin kooli direktor" tegi õpetaja Maie Arba

● Kas kuked teavad, et nad peavad meid äratama tund aega hiljem?

PEETER ARRO foto

"Store Bänd" teeb seltskonnaüritustel mõnusat tantsumuusikat. Küsi 506 2623.

MÄLESTAME

Elli-Marie Sild

31. 12. 1939 – 5. 10. 2005
Jõeküla

Envald Ruus

15. 08. 1919 – 15. 10. 2005
Vardja küla

Valev Villem

8. 10. 1962 – 15. 10. 2005
Tusti

Ella Hanso

7. 09. 1934 – 22. 10. 2005
Tusti

Mare Raidmäe

18. 05. 1939 – 23. 10. 2005
Tusti

"Kuukirja" annab välja Viiratsi Vallavalitsus, ilmub 20. kuupäeva paiku. Toimetaja Maret Lina (tel. 439 4473). Kirjad saata Viiratsi postkontorisse 70101; e-post: viiratsi@viiratsi.ee. Kodulehekülge: <http://www.viiratsi.ee>. Trükiarv 1400.